

Ulrika Andersson
Maj 2023

JOURNALISTPANELEN RESULTAT JP11 – 2018

Journalistikens roll i samhället ökar – men trovärdigheten minskar

Journalistikens roll i samhället har ökat. Samtidigt har journalistikens trovärdighet minskat. Det tycker journalister när de utvärderar hur journalistiken och journalistiskt arbete har förändrats i Sverige de senaste åren. Resultaten kommer från Journalistpanelen, JP11, genomförd sommaren 2018.

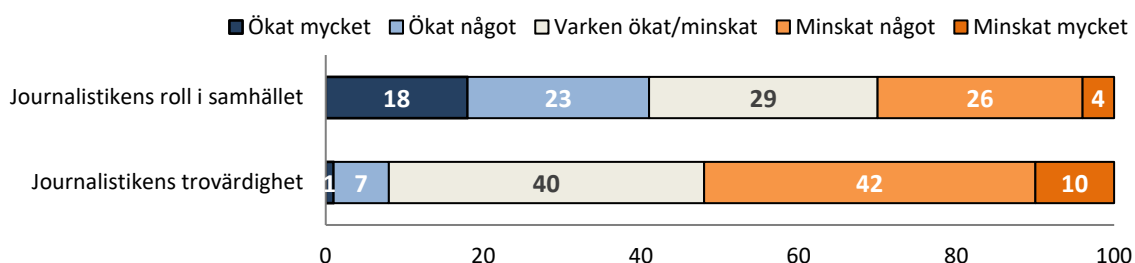
Den svenska mediemarknaden befinner sig sedan många år i en pågående strukturomvandling. Medier slås samman, redaktioner slimmas, läggs ned och nystartas, annonsintäkter minskar, digitala abonnemang ökar – och minskar, hot mot journalister ökar, och publiken tycks befinna sig överallt och ingenstans.

Hur upplever journalisterna läget? I vilken utsträckning har journalistiken i Sverige förändrats de senaste åren, generellt och i det egna arbetet? I fokus står journalistikens roll i samhället, journalistikens trovärdighet och styrning av redaktionellt arbete. Frågorna har ställts i den elfte Journalistpanelen, JP11, genomförd 2018. Totalt besvarade 891 journalister undersökningen.

Journalistiken mer betydelsefull men har minskat i trovärdighet

Fyra av tio journalister upplever att journalistikens roll i samhället har ökat under de senaste åren. Arton procent menar att den har ökat mycket och 23 procent att den har ökat något (figur 1). Tre av tio journalister har en motsatt upplevelse, det vill säga att journalistikens roll har minskat. Journalister i 20–40-årsåldern är mest benägna att svara att journalistikens roll har ökat, 50 procent, medan motsvarande andel bland journalister i 50–60-årsåldern är 33 procent.

Figur 1 Bedömning av hur journalistikens roll i samhället och dess trovärdighet har förändrats, 2018 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Om du tänker på hur journalistiken har förändrats i Sverige under de senaste åren, i vilken utsträckning anser du att följande aspekter har minskat eller ökat?* med svarsalternativen i figuren. Antal svar var 864.

Källa: Journalistpanelen 11, 2018.

Samtidigt menar varannan journalist, 52 procent, att journalistikens trovärdighet har minskat (figur 1). Endast en liten andel anser att trovärdigheten har ökat, 8 procent. Övriga journalister, 40 procent, bedömer att journalistikens trovärdighet varken har ökat eller minskat. Frilansar är den grupp som i högst utsträckning menar att journalistikens trovärdighet har minskat, 67 procent, medan chefer med strategiskt är den grupp som i lägst utsträckning håller med, 39 procent.

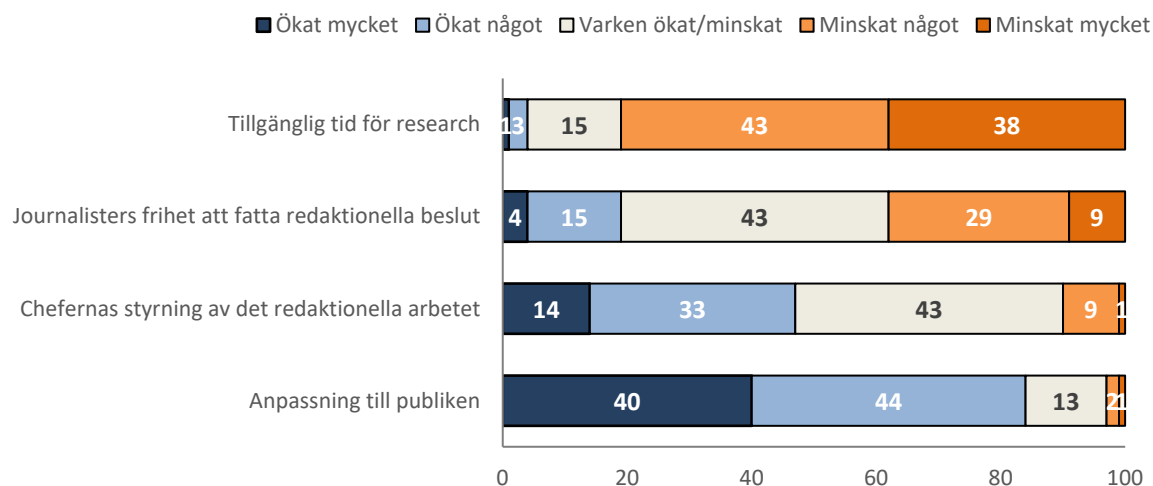
Mindre autonomi och mer styrning i journalistiken

En stor majoritet av journalisterna, 81 procent, upplever att den tid som finns tillgänglig för rese-arbete har minskat de senaste åren (figur 2). Av de svarande uppger 38 procent att tiden för research har minskat mycket medan 43 procent upplever att den har minskat något. En ytterst liten andel, totalt 4 procent, gör bedömningen att tiden för research har ökat.

Den bild som framträder av hur styrningen av redaktionellt arbete och möjligheten till autonomi har förändrats indikerar att journalisters frihet att fatta redaktionella beslut har minskat medan chefsstyrning har ökat. Drygt var tredje journalist, 38 procent, uppger att den journalistiska autonomin har minskat ifråga om redaktionella beslut. Något fler, 43 procent, upplever inte att det har skett någon förändring alls medan 19 procent anser att den journalistiska friheten att fatta redaktionella beslut har ökat.

Knappt hälften av journalisterna, 47 procent, menar att cheferna styr i högre utsträckning än tidigare; 14 procent uppger att chefernas styrning av det redaktionella arbetet har ökat mycket, medan 33 procent menar att styrningen har ökat något. Var tionde journalist gör den motsatta bedömningen och tycker att styrningen från chefshåll istället har minskat.

Figur 2 Bedömning av hur villkoren för journalistiskt arbete har förändrats, 2018 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Om du tänker på hur journalistiken har förändrats i Sverige under de senaste åren, i vilken utsträckning anser du att följande aspekter har minskat eller ökat?* Svartalternativen framgår av figuren. Antal svar var 864.

Källa: Journalistpanelen 11, 2018.

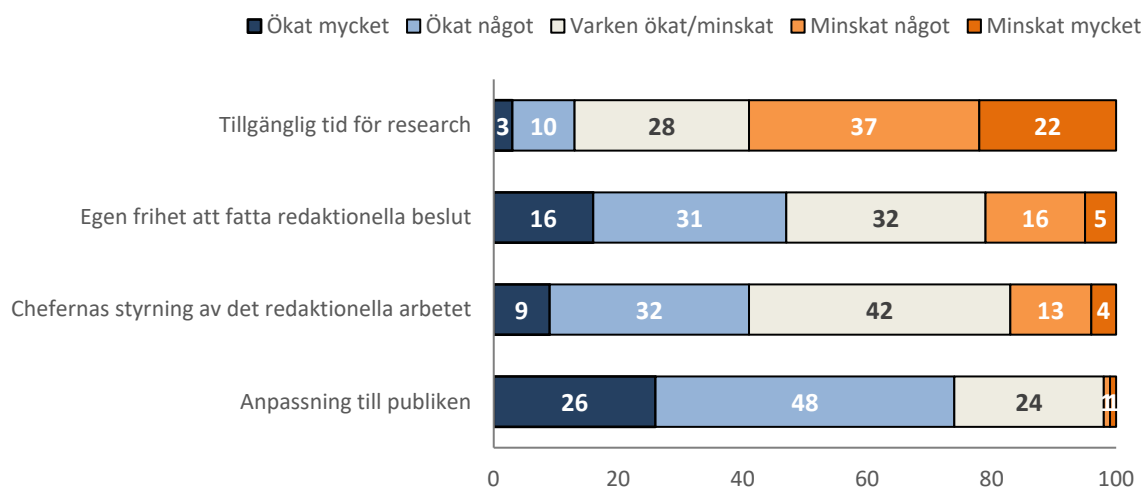
Mer autonomi och mer styrning på arbetsplatsen

Journalisterna har även fått bedöma hur det egna arbetet har förändrats de senaste åren. Även om den allmänna upplevelsen är att tiden för research har minskat, syns en nivåskillnad i hur journalister bedömer sin egen situation och hur de bedömer situationen för journalister

generellt. Femtionio procent menar att den tillgängliga tiden för research i det egna arbetet har minskat.

Det råder också skillnad i bedömningen av autonomi i det redaktionella arbetet. Bilden av hur det står till med den egna friheten att fatta redaktionella beslut är betydligt mer positiv än den tidigare bilden av hur situationen ser ut för journalister i stort. Närmare hälften av journalisterna uppger att deras egen autonomi har ökat när det gäller redaktionella beslut. Var sjätte person, 16 procent, menar att den egna friheten har ökat mycket och 31 procent uppger att den har ökat något (figur 3). Andelen som upplever att den egna friheten att fatta redaktionella beslut har minskat är 21 procent, vilket kan jämföras med de 49 procent som menar att journalisters autonomi inom detta område generellt har minskat (se figur 2). Journalister i 20–40-årsåldern gör en mer positiv bedömning av den egna friheten att fatta redaktionella beslut jämfört med journalister i 50–60-årsåldern. I den yngre gruppen menar 55 procent att den egna friheten har ökat de senaste åren, medan motsvarande andel i den äldre gruppen är 38 procent.

Figur 3 Bedömning av hur det egna journalistiska arbetet har förändrats, 2018 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Om du tänker på hur ditt eget journalistiska arbete har förändrats under de senaste åren, i vilken utsträckning anser du att följande aspekter har minskat eller ökat?* Svarsalternativen framgår av figuren. Antal svar var 702.

Källa: Journalistpanelen 11, 2018.

En förhållandevis stor andel menar att chefernas styrning av det redaktionella arbetet har ökat, 41 procent. En ungefär lika stor andel menar dock att situationen är oförändrad. En majoritet upplever också att anpassningen till publiken har ökat under de senaste åren: 26 procent menar att publikanpassningen har ökat mycket och 48 procent att den har ökat något. I dessa frågor förekommer inga tydliga skillnader mellan olika grupper av journalister.

Om Journalistpanelen

Den elfte omgången av Journalistpanelen, JP11, genomfördes sommaren 2018. Undersökningen omfattade frågor om hur villkoren för journalistiken har förändrats, om användning av nyhetsgrafik och datavisualiseringar, om demokrati och aktuella frågor i samhällsdebatten, samt om alkoholens konsekvenser för individen och för samhället. Totalt besvarades enkäten av 891 journalister runt om i landet.

Resultatrapporter från JP11:

Journalistpanelen 11a – Datavisualiseringar och nyhetsgrafik 2018

Journalistpanelen 11b – Alkoholopinion och alkoholkultur 2018

Journalistpanelen 11c – Journalistikens roll i samhället och redaktionell styrning 2018

Ansvarig för frågorna om journalistikens roll i samhället och redaktionell styrning är docent Ulrika Andersson vid SOM-institutet, som även är ansvarig forskare för Journalistpanelen.

Journalistpanelen drivs av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Enkätfrågorna utformas av samverkande forskare i samråd med ansvarig forskare, docent Ulrika Andersson vid SOM-institutet, och administreras via webbenkätverktyget Qualtrics.

Journalistpanelen är etikprövad och godkänd av Etikprövningsmyndigheten.

Deltagande i Journalistpanelens enkätundersökningar är frivilligt och panelmedlemmarna kan när som helst välja att avanmäla sig. Personuppgifter behandlas i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR), övrig kompletterande lagstiftning samt Göteborgs universitets regler för personuppgiftshantering. Uppgifterna behandlas konfidentiellt.

De svar som lämnas i enkäterna behandlas för forskningsändamål. Alla resultat presenteras anonymt och på gruppnivå i form av exempelvis procent, medelvärden och andra statistiska mått.

Har du frågor om panelen eller är intresserad av att delta? Kontakta ansvarig forskare:

Ulrika Andersson (ulrika.andersson@som.gu.se), docent och forskare vid SOM-institutet, Göteborgs universitet.
